

(MATTH. XXV, 27). Quod si nummus est Scripturarum, et usura est Scripturarum.

4167 Cathedras autem vendentium columbas cur everterit, secundum litteram non intelligi; neque enim nudinatores avium vindicare sibi poterant honorati alicuius in nudinis solii dignitatem.

Nam quae prerogativa dignitatis est in columbis? Admonet tamen Domini forma baptismatis, quando descendit Spiritus sanctus in columba (LUC. III, 22), typo eictorum de templo huiusmodi mercatorum in Ecclesia Dei consortium eos habere non posse, qui sancti Spiritus gratiam nudinentur. *Gratis enim, inquit, accepistis, gratis date* (MATTH. X, 8). Denique Simoni, qui sanctificandi munus pretio in se putavit posse conferri, respondit Petrus: *Pecunia, inquit, tua tecum sit in interitum, quoniam gratiam Dei putas te pecunia consequi posse: non est tibi pars, neque sors in hac fide* (ACT. VIII, 20, 21).

Varia de quatuor hominis novissimis.
(EX S. BERNARDINO SENESI, VOL. III, SERM. 14.)

4168 **D**ICO quod corpus nostrum in paradiso habebit pulchritudinem sive formositatem: placent ne tibi esse ita formosus, sicut Absalon? de quo dicitur (II REG. XIV): *Porro sicut Absalon vir non erat ita pulcher in omni Israhel, et decorus nimis a vestigio pedis usque ad verticem non erat in eo ultra macula*: vel sicut Mardocheus, de quo dicitur Hester VII: *Mardocheus de palatio, et de conspectu regis egregius fulgebat vestibus regis hyacinthinis et coronam auream in capite portans, et amictus pallio serico, atque purpureo: omnisque civitas exsultavit, et laetata est, supple videndo eum*.

4169 Sed istorum formositas erit ibi deformitas in comparatione electorum: unde Sap. III: *Fulgebunt iusti sicut sol in conspectu Dei*. Et Matth. XXI: *Sol tunc fulgebis septem, sicut lux septem dierum*. Isidorus: *Sol praecium sui laboris accipiet, et inestimabili claritate vestietur in similitudinem claritatis corporis Christi, quod nobis promittitur*. Philipp. III: *Expectans Salvatorem, qui reformabit corpus nostrum configuratum corpori claritatis suae*.

Unde Ansel.: *O quam, inquit, magnifica pulchritudo erit quando Sanctorum millia numeroque arenae assimilata claritate corporis Iesu Christi, cum ipso apparebunt*. 4170

SABBATO

Homilia S. Ambrosii Episcopi.
IN LUC. CAP. 19.

VENDITORES quoque ovium et boum (IOANN. II, 15) eos puto, qui de labore alieno vel simplicitate, foedi auctionatores quasdam nudinas aucupantur: aut quia oves eiiciuntur et boves, columbae iubentur auferri, populus videtur Iudaeus excludi; Ephraem enim sicut columba (OS. VI, 11), quod eorum Dominus et successiones oderit et labores. Aes effunditur, ut gratia colligatur: mensa nummulariorum evertitur, ut Domini subrogetur: ara deiicitur, ut erigantur altaria.

4172 Atque hoc non aliqua succinctus manu divitiisque faciebat, sed flagello de restibus caedebat turbas (IOANN. II, 15), et nullus resistere audebat. Et nunc virga utitur, nunc flagello: *Virga enim reata est, virga regni tui* (PSAL. XLIV, 7); virga, ut corrigat, flagello, ut suadeat. Directa illic: hic moralis quasi inflexa praeceptio, qua peccatoris conscientia velut lento verbere flagellatur; alii sunt enim terrores prophetici, aliae apostolicae suasiones: in utroque tamen unius verbi est disciplina. Et ideo flagellum de restibus fecit, quia *Funes ceciderunt, inquit, mihi in praecularis: etenim haereditas mea praecularis est mihi* (PSAL. XV, 6); funes enim dicuntur, quibus agrimensores metandorum limites partiuntur agrorum. Et ideo tamquam bonus agrimensor Synagogae terminos distinguebat, et Ecclesiae sacrilegos de templo iubebat exire. Novus enim venerat feracium

metator animarum, qui agrorum genera, non spatia metaretur.

4173 Pulchre tamen non extentis funibus modus aliquis possessionis includitur, nec quasi definitae rei limites fidei terminantur, sed flagello in immensum libero fines Ecclesiae porrigitur: eliminantur Iudaei, non praescripto aliquo exsilio, sed intermino, ut nusquam Synagogae locus in orbe remaneret.

Varia de quatuor hominis novissimis.

(EX S. BERNARDINO SENESI, VOL. III, SERM. 14.)

4174 **S**ECUNDO habebit corpus nostrum agilitatem sive velocitatem. Sufficeret tibi, ut velox esses sicut Azazel, de quo dicitur (II REG. 19): *Porro Azazel cursor velocissimus fuit, quasi unus de capreis, quae morantur in silvis, scilicet, illius velocitas erit tibi tarditas respectu electorum*. Electi enim ita veloces erunt, ut quam cito radius visus oculi clare videntis aperta palpebra in coelum dirigitur, et in se mox reflectitur: ita electi veloces erunt. Et sicut Angeli in coelo supple quantum ad velocitatem. Dan. XIV. Aequales sicut Angeli Dei, in cuius figura dicitur Dan. ult. quod Angelus tulit Habacuc uno pilo de Iudaea in Babylonem, ubi erat Daniel; et mox restituit in locum suum. August. Ubicumque volet spiritus, protinus aderit corpus.

4175 Tertio dica, quod corpus nostrum in paradiso fortitudinem miram habebit: sufficeretne tibi fortitudo Samsonis? de quo dicitur Iud. XV quod accipiens maxillam asini interfecit mille viros. Et talem dicitur, quod dormiens in Gaza usque ad medium noctis, inde consurgens apprehendit ambas portas fores impostasque humeris suis portavit usque ad verticem montis. Et plura quae ibi apparent. Sed fortitudo illius erit invalidatio in conspectu electorum; nam si montes, et omnem molem terrae electi pede vertere vellent, poterunt tam faciliter facere, quam videre.

4176 Unde Ansel. dicit, quod diabolus ex fortitudine suae naturae movet, atque excitat ventos, et tempestatem, et interdum terrae motum facit, propter quod in Evangel. (LUC. XI): *Fortis armatus vocatur*. Si igitur Deus fortitudinem suis inimicis dedit: non est dubium, quod multo meliorem fortitudinem electis dabit; Psal. CXLIV: *Voluntatem timentium se faciet, et deprecationem eorum exaudiet, et saluos, etc.*

DOMINICA X. POST PENTECOSTEN

LECTIO SANCTI EVANGELII SECUNDUM LUCAM.

LUC. XVII, 9-14.

IX illo tempore: Dixit Iesus ad quosdam, qui in se confidebant tanquam iusti, et aspersionibus ceteros, parabolas istam:

10. Duo homines ascenderunt in templum ut orarent: unus Pharisaeus, et alter publicanus.

11. Pharisaeus stans, haec apud se orabat: Deus gratias ago tibi quia non sum sicut ceteri hominum: raptores, iniusti, adulteri: velut etiam hic publicanus.

12. Ieluno bis in sabbato: decimas de omnium quae possideo.

13. Et publicanus a longe stans, nolens nec oculos ad coelum levare: sed percutiebat pectus suum, dicens: Deus propitius esto mihi peccatori.

14. Dico vobis, descendit hic iustificatus in domum suam ab illo: quia omnis qui se exaltat, humiliabitur: et qui se humiliat, exaltabitur.

Homilia S. Augustini Episcopi.

SERMO 113. CAP. 2.

SED quia fides non est superborum, sed humilium, *Dixit ad quosdam qui sibi iusti videbantur, et spernebant ceteros, similitudinem hanc: Duo homines ascenderunt in templum orare, unus pharisaeus, et alter publicanus. Pharisaeus dicebat: Gratias tibi, Deus, quia non sum sicut ceteri homines. Diceret saltem, Sicut multi homines. Quid est, sicut ceteri homines, nisi omnes praeter ipsum? Ego inquit, iustus sum, ceteri peccatores. Non sum sicut ceteri homines, iniusti, raptores, adulteri.* Et ecce tibi ex vicino publicano maioris tumoris occasio. *Sicut, inquit, publicanus iste. Ego, inquit, solus sum, iste de ceteris est. Non sum, inquit, talis qualis iste, per iustitias meas, quibus iniquus non sum. Ieluno bis in sabbato, decimas de omnium quaecumque possideo.* Quid rogaverit Deum, quare in verbis eius, nihil invenies. Ascendit orare: noluit Deum rogare, sed se laudare. Parum est, non Deum rogare, sed se laudare; insuper et roganti insultare. *Publicanus autem de longinquo stabat*: et Deo tamen ipse propinquabat. Cordis conscientia

removebat, pietas applicabat. *Publicanus autem de longinquo stabat*: sed Dominus eum de propinquo attendebat. Excelsus enim Dominus, et humilia respicit. Excelsos autem, qualis erat ille pharisaeus, a longe cognoscit. Excelsa quidem a longe cognoscit (PSAL. CXXXVII, 6), sed non ignoscit. Adhuc audi humilitatem Publicani. Parum est, quia de longinquo stabat: *nec oculos suos ad coelum levabat*. Ut aspiceretur, non aspiciebat. Respicere sursum non audebat: premebat conscientia, spes sublevabat. Adhuc audi: *Percutiebat pectus suum*. Poenas de se ipso exigebat: propterea Dominus confitentem parcebat, *Percutiebat pectus suum, dicens: Domine, propitius esto mihi peccatori*. Ecce qui rogat. Quid miraris, si Deus ignoscit, quando ipse se agnoscit? De Pharisaeo et Publicano accepisti controversiam; audi sententiam: audisti superbum accusatorem, audisti reum humilem; audi nunc iudicem. *Amen dico vobis. Veritas dicit, Deus dicit, iudex dicit: Amen dico vobis, descendit iustificatus de templo publicanus ille, magis quam ille pharisaeus*. Dic, Domine, causam. Ecce video Publicanum iustificatum magis de templo descendere quam Pharisaeum. Quaero quare. Quaeris quare? Audi quare. *Quia omnis qui se exultat, humiliabitur; et qui se humiliat, exaltabitur*. Audisti sententiam, cave causam malam: aliud dico, Audisti sententiam, cave superbiam.

4178 Videant nunc, audiant ista nescio qui impie garrientes, et de suis viribus praesumentes audiant qui dicunt, Deus me hominem fecit; iustum ipse me facio. O peior et detestabilior Pharisaeo! Pharisaeus ille superbe quidem iustum se dicebat, sed tamen inde ille Deo gratias agebat. Iustum se dicebat; sed tamen Deo gratias agebat. *Gratias, tibi, Deus, quia non sum sicut ceteri homi-*

nes. Gratias tibi Deus: gratias Deo agit, quia non est sicut ceteri homines; et tamen tamquam superbus et inflatus reprehenditur; non quia Deo gratias agebat, sed quia velut nihil sibi addi cupiebat. *Gratias tibi, quia non sum sicut ceteri homines, iniusti*. Ergo tu iustus; ergo nihil rogas; ergo iam plenus es; ergo non est tentatio vita humana super terram (IOB VII, 1); ergo iam plenus es; ergo iam abundas; ergo iam non est quare dicas, *Dimitte nobis debita nostra* (MATTH. VI, 12). Quid est ergo qui impie oppugnat gratiam, si reprehenditur qui superbe agit gratias?

Varia de quatuor hominis novissimis.

(EX S. BERNARDINO SENESI, VOL. III, SERM. 14.)

4179 **Q**UARTO habebit corpus nostrum in paradiso libertatem: essetne tibi satis esse liber, sicut Caesar Augustus cui totus servivit mundus? sicut narrat Historiae, ut LUC. II: *Exiit edictum a Caesare Augusto, ut describeretur universus orbis, et multa alia, etc.* Et tamen passus fuit multa incommoda, quae Sancti Dei pati non poterunt; nulla enim creatura retinere, vel impedire poterit electos; quia omnia obstantia libere praesentabant, sicut sepulchrum non potuit retinere corpus Dominicum qui resurgeret, et ianuis clausis ad discipulos intravit. Ansel. Tanta erit Sanctorum libertas, quanta fuit habendi voluntas.

4180 Quinto habebit corpus nostrum in paradiso voluptatem, putasse placeret tibi ita delitiose vivere, sicut Salomon, de quo dicitur (III REG. X) quod omnia vasa in quibus potabat, erant aurea, et omnia suppellectilia domus salus libani de auro purissimo, propter quod ipse poterat dicere illud Eccles. II: *Conceperavi mihi aurum, argentum, et substantias regum, et provinciarum*; sed illius deliciae erant tunc miseriae respectu electorum.

4181 Unde Ansel. Etiam sanctorum delectatio sentietur, quemadmodum si aliquis esset in igne, et ignis per totum corpus sentiretur: sic per omnia corporis membra voluptas paradisi sentietur, quasi totum corpus esset gula. Et idem: Si mali mala in omnibus partibus corporis, quod bene agere noluissent, multo magis huiusmodi electi bona habebunt in omnibus membris suis, quia bonum fecerunt.

FERIA SECUNDA

Homilia Venerabilis Bedae Presbyteri.

IN LUC., CAP. 18.

4182 **D**IXIT autem et ad quosdam, qui in se confidebant tamquam iusti, et aspernabantur ceteros, parabolam istam. Quia parabolam Dominus, qua semper orare et non deficere docebat, ita conclusit, ut diceret veniente iudice, difficile fidem in terra reperendam, nequis sibi forte de supervacua fide, cognitione, vel etiam confessione blandiretur, mox altera iuncta parabola diligentius ostendit a Deo, fidei non verba examinanda, sed opera. Inter quae nimirum opera maxime regnat humilitas. Unde et supra, cum fidem grano sinapis minuto quidem, sed ex contritione flagranti compararet, quasi exponendo subiunxit: *Cum feceritis omnia, quae praecepta sunt vobis, dicit, servi inutiles sumus*. Cui contra superbi, cum nequaquam omnia, sed modicum quid eorum, quae praecepta sunt, faciant, non solum mox de sua iustitia praesumunt, sed et infirmos quosque despiciunt, atque ideo quasi fide vacui, cum oraverint, non exaudiuntur.

4183 *Duo homines ascenderunt in templum, ut orarent. Unus Pharisaeus et alter Publicanus*. Publicanus humiliter orans, ad illa praefatae viduae, hoc est, Ecclesiae membra pertinet, de quibus supra dicitur: *Deus autem non faciet vindictam electorum suorum, clamantium ad se?* Pharisaeus autem merita iactans ad ea, de quibus terribilis in conclusione sententia subditur: *Verumtamen filius hominis veniens, putas inveniet fidem in terra?*

4184 *Pharisaeus stans, haec apud se orabat: Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut ceteri hominum, raptores, iniusti, adulteri, velut etiam hic publicanus*. Qua-

tuor sunt species, quibus omnis tumor arrogantium demonstratur, cum bonum aut a semetipsis habere se aestimant, aut si sibi datum desperant, pro suis se hoc accepisse meritis putant, aut certe cum iactant se habere, quod non habent, aut despectis ceteris singulariter videri appetunt habere quod habent. Qua Pharisaeus istae iactantiae peste laborasse deprehenditur, qui idcirco de templo absque iustificatione descendit, quia bonorum operum merita sibi, quasi singulariter tribuens, oranti publicano se praetulit.

4185 *Itenuo bis in sabbato, decimas de omnium quae possideo*. Ezechiel Propheta de ostensis sibi coeli animalibus scribit, Et totum corpus plenum oculis, in circuitu ipsorum quatuor. Corpora quippe animalium idcirco plena oculis describuntur, quia sanctorum actio ab omni parte circumspicienda est, bona desiderabiliter providens, mala solerter cavens. Sed nos saepe, dum aliis rebus intendimus, fit ut alia negligamus. Et ubi negligimus, ibi proculdubio oculus non habemus. Nam ecce Pharisaeus ad exhibendam abstinentiam, ad impendam misericordiam, ad referendas Deo gratias oculum habuerat, sed ad humilitatis custodiam non habebat. Et quid prodest, quod contra hostium insidias pene tota civitas caute custoditur, si unum foramen apertum relinquitur, unde ab hostibus intretur.

4186 *Et publicanus a longe stans, volebat nec oculos ad coelum levare, sed percutiebat pectus suum, dicens: Deus, propitius esto mihi peccatori. Dico vobis descendit hic iustificatus in domum suam ab illo*. Quam tam veniae fiduciam digne poenitentibus praebet, quod publicanus, qui reatum suae nequitiae perfecte cognovit, flevit, confessus est, et si iniustus ad templum venit, iustificatus, a templo re-

diit. Typice autem Pharisaeo Iudaeorum est populus, qui ex iustificationibus legis extollit merita sua. Publicanus vero gentilis est, qui longe a Deo positus confitetur peccata sua. Quorum unus superbiendo recessit humiliatus, alter lamentando adpropinquare meruit exaltatus.

4187 *Quia omnis, qui se exallat, humiliabitur, et qui se humiliat, exaltabitur.* Et de utroque populo praefato, et de omni superbo vel humili recte potest intelligi, sicut et illud, quod alibi legimus: *Ante ruinam exaltatur cor, et ante gloriam humiliatur.* Quapropter et de verbis elati Pharisaei, quibus humiliari meruit, possumus ex diverso formam humilitatis, qua sublimemur, adsumere: ut sicut ille consideratis et peiorum vitis, et suis virtutibus est elatus ad ruinam, ita nos non nostra solum pigritia, sed et meliorum virtutibus inspectis, humiliemur ad gloriam, quatenus unusquisque nostrum haec apud se supplex ac submissus obsecret, Deus omnipotens miserere supplici tuo, quia non sum sicut innumeris servi tui, contemptu saeculi sublimis, iustitiae merito gloriosi, castitatis laude angelici, velut etiam multi illorum qui post flagitia publica poenitendo tibi meruerunt esse devoti. Qui etiam, si quid boni tua gratia largiente fecero, quo fine hoc faciam, quare a te distributione pensetur, ignoro.

Varia de quatuor hominis novissimis.

(EX S. BERNARDINO SENENSI, VOL. III, SERMO 14.)

4188 **U**bi notandum quod Deus mirabili voluptate quinque sensus nostros corporales decorabit. Primo visum, quia perfecte et apertis oculis regem coeli videbunt electi in decore suo, et gloriam Angelorum, et omnium Sanctorum, et inimicorum suorum, qui eos olim affligerunt in mundo in inferno poenam videbunt, de quo summe gaudebunt oculi videntium, et aures diligenter auscultabant; omnia

enim membra interiora, et exteriora cogitatione, et aperte videbunt singulorum omnia.

Secundo auditum [decorabit], quia incessanter auditus resonabit harmonia caelorum, cui coetus omnes Angelorum, et dulcissima organa omnium Sanctorum resonabunt. 4189

Tertio olfactum mirabilem delectationem habendo, quia suavissimum odorem [sentient Beati]. Unde in figura dicitur, Isaac dixisse de hac vestimentorum fragrantia, Gen. xxvii: *Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni.* 4190

Quarto gustum, quum epulabuntur, et exsultabunt in conspectu Dei, semper inebriabuntur ab ubertate donus tuae (Psal. xxxv); unde Bernardus: In torrente voluptatis nihil ultra apparet cumulatam societatem, tanta erit felicitas, et voluptas. 4191

Quinto tactum, quia omnia aspera, et dura abierunt et omnia blanda, et suavia ardebit: Augustus: Transit dolor, et poena cum fine; venit gaudium, et laetitia sine fine. De omnibus istis sensibus insimul dicit Augustus: In paradiso erit pulchritudo inestimabilis, obiecta aurium harmonia Angelorum resonans auditui fragor, omnium aromatum fumigans olfactui, dulcedo incomparabilis effluens gustu, suavitas ineffabilis subiecta tactui. Sic igitur patet qualem corpus nostrum in paradiso habet voluptatem. 4192

FERIA TERTIA

Homilia S. Bernardi Abbatis.

IN CANTICA SERMO 34.

4193 **V**ides quia humilitas iustificat nos? Humilitas dixi et non humiliatio. Quanti humiliantur qui humiles non sunt! Alii cum ranore humiliantur, alii patienter, alii et libenter. Primi rei sunt; sequentes innoxii; ultimi iusti. Quamquam et innocentia portio iustitiae est, sed consummatio eius apud humilem: qui autem dicere potest, *Bonum mihi quia humiliasti me*, is vere humilis est. Non potest hoc dicere qui invitus tolerat; minus, qui murmurat. Neutri horum promittimus gratiam quod humiliatur: etsi sane longe hi duo a se differant et alter quidem in patientia sua possideat animam suam, alter in suo murmure pereat. Sed enim etsi unus

iram, neuter tamen gratiam promeretur; quoniam non humiliatis, sed humiliter Deus dat gratiam. Est autem humilis qui humilationem convertit in humilitatem et ipse est qui dicit Deo: *Bonum mihi quod humiliasti me* (Psal. cxviii, 71). Nemini prorsus, quod patienter fert, bonum est, sed plane molestum. Scimus autem quod hilarem datorem diligit Deus. Unde et, cum ieiunamus, iubemur caput nostrum ungere oleo et faciem lavare, ut nostrum scilicet opus bonum spirituali quodam gaudio condiatur, et holocaustum nostrum pingue fiat. Etenim sola gratiam, quam praefert, meretur laeta et absoluta humilitas. Quae enim coacta fuerit vel extorta, qualis utique est in viro patiente illo qui possidet animam suam; haec, inquam, humilitas, etsi vitam obinet propter patientiam, propter tristitiam tamen gratiam non habebit. Non enim congruit ei, qui eiusmodi est, illud Scripturae, *Glorietur humilis in exaltatione sua* (Iac. 1, 9): quoniam non sponte humiliatur, neque libenter. 4194

Vis autem videre humilem recte gloriantem et vere dignum gloria? *Libenter*, inquit, *gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi* (II Cor. xii, 9). Non dicit patienter se ferre infirmitates suas, sed et gloriari et libenter gloriari in illis, probans etiam sibi bonum esse quod humiliatur; nec sufficere omnino ut possideat animam suam tamquam patienter humiliatus, nisi et gratiam accipiat tamquam sponte humiliatus. Generalem vero hinc audi regulam: *Omnis qui se humiliat*, ait, *exaltabitur* (Luc. xiv, 11). Significat profecto non omnem exaltandam esse humilitatem, sed eam tantum quae de voluntate venit, non ex tristitia, nec ex necessitate. Nec enim per contrarium omnis qui exaltatur humiliandus erit: sed tan-

tum qui se exallat humiliabitur, nimium ob voluntariam vanitatem. Ita ergo non qui humiliatur, sed qui sponte se humiliat, exaltabitur, utique ob meritum voluntatis. Esto enim quod humilitatis materia per alium ministratur, verbi gratia, probra, damna, supplicia: non tamen deinceps recte ab alio quam a semetipso humiliatus ille dicitur qui illa omnia tacita et laeta conscientia, causa Dei, subeunda decreverit.

Varia de quatuor hominis novissimis.

(EX S. BERNARDINO SENENSI, VOL. III, SERMO 14.)

4195 **S**exto dico habebunt sanitatem. Esetne satis tibi, ut ita sanus esses, sicut Moyses, de quo dicitur Deuter. ult. quod *non caligaverunt eius oculi, et dentes eius non sunt molli*? Sed eius sanitas tunc erit infirmitas respectu electorum; nam salus illorum a Domino erit; quia tentare, interrumpere, vel frangere minime posses, quum non sit quod noccat eis sicut de radio solis, quia omnis doloris materia ab eis removebitur, sicut dicitur Apoc. xxi: *Quod absterget Deus omnem maculam, alias lacrymam, ab oculis Sanctorum, et iam non erit amplius, neque clamor, neque luctus, neque ullus dolor, quoniam priora transierunt.*

4196 Ansel: Electis Dei nulla laesio supervenire poterit, nec ferrum, nec ignis, nec aqua eis nocabit; nulla erit egestas, imbecillitas, seu infirmitas.

4197 Septimo habebit corpus nostrum longaevitatem, seu diuturnitatem. Sufficeretne tibi longaevitatem Mathusalem? de quo dicitur Gen. v. Quod fore usque ad mille annos pervenit; et tamen illius vitae longaevitatis erit tunc mortis propinquitas respectu electorum. Qualem putas habebunt Sancti diuturnitatem, qui in fine vitae habebunt haereditatem? Unde (Sap. v) dicitur quod iustitia, quia *iusti in perpetuum vivent*, perpetua est et immortalis.

FERIA QUARTA

Homilia S. Bernardi Abbatis.

DE DIVERSIS SERMO 20.

4198 **S**i consideremus diligenter, fratres, gradus hominum quatuor invenimus: dico autem summam felicitatem in coelo, ad quam aspiramus; mediam felicitatem in paradiso, unde cecidimus; itemque mediam infelicitatem in hoc mundo, pro qua gemimus; et in inferno extremam infelicitatem, quam merito formidamus. Brevis tamen dicere possum vitam et umbram vitae; umbram mortis et mortem. Itaque, nec in summo, nec in imo positi, timemus descendere, ascendere cupimus, eo magis anxii quo videmus viciniore infimis quam supremis; et ecce dicitur nobis: *Omnis qui se exultat humiliabitur; et qui se humiliat exaltabitur* (LUC. XVIII, 14). Quidnam sibi vult cancellata haec connexio exaltationis et humiliationis? Itane parum est, Domine, quod in veritate tua humiliasti nos, qui adhuc exigis ut apponat homo humiliare seipsum? Et quidem restat adhuc quo possimus humiliari: sed qui illo ceciderit, iam non adiciet ut resurgat; et qui humiliatus fuerit usque illuc, frustra speret exaltationem, siquidem humiliasti nos in loco afflictionis et cooperuit nos umbra mortis. Usque adeo vita nostra inferno appropinquavit: quo nos humiliabimus ultra? Quae utilitas in sanguine nostro si descenderimus in corruptionem? Sane nihil aliud infra nos est quam irreparabilis illa corruptio. Post umbram mortis non restat nisi mors, post locum afflictionis solus superest locus mortis.

4199 *Qui se, inquit, humiliat, exaltabitur.* Si dixisset: Qui humiliatus fuerit, exaltabitur; exultassem utique, tamquam certissime humiliatus et vehementer. Nunc vero cum dicat, *Qui se humiliat exalta-*

bitur, angustiae mihi sunt undique; nec ignoro quid eligam, sed quid agam. Exaltari cupio, quia summopere id necessarium: siquidem neque hic manentem habeo civitatem; nec bonum esset hic manere, etiamsi liceret. Porro inferius adhuc ire, perire est. Iam enim locum tenco inferiorem et qui solum habet infra se infimum, hoc est infernum. Si me illic humiliavero, non est spes exaltationis; si me non humiliavero, identidem desperatio est exaltationis: quia *qui se humiliaverit, exaltabitur*, et is tantum. Si hoc egero, mors mihi est: si autem non egero; ab exaltatione repulsum, nec sic effugiam manus mortis. Sed si hoc difficile paret, saltem quod praemissum est consideremus.

Varia de quatuor hominis novissimis.

(EX S. BERNARDINO SESENSI, VOL. III, SERM. 74.)

4200 **I**stis igitur septem dotibus decorabitur corpus nostrum in paradiso: anima autem aliis septem effulgebit. Prima erit sapientia; secunda amicitia; tertia concordia; quarta potentia; quinta honor; sexta securitas; septima gaudium.

4201 Dico primo, quod sapientia effulgebit (III REG. IV): *Dedit Deus sapientiam Salomoni, et prudentiam nimis*, sed istorum sapientia incomparabilis erit sapientiae electorum; quia tanta sapientia effulgebunt, quod omnem sapientiam de ipso fonte sapientiae haurient: omniaque praesentia, et futura perfecte scient, et omnium hominum genera, sive in inferno, sive in coelo, et nomina et opera, tam bona, quam mala, et quae ab eis gesta sunt, perfecte cognoscent, et videbunt. Anselm. Aliquid non erit, quod sanctorum notitiae subtractum sit, omnium linguarum, omnium quae sunt habebunt scientiam, et sapientiam: superabit igitur ista sapientiam Salomonis et David.

4202 Secundo anima in paradiso effulgebit mirabilis amicitia. Amicitia enim David, et Ionathae nihil ibi reputabitur, de quibus dicitur I REG. XVII, quod: *Anima Ionathae conglutinata est animae David, et dilexit eum quasi animam suam.* Unde amicitia sanctorum in patria figurata fuit (III REG. VI), ubi dicitur quod arca, quae erat in templo Dei et alia omnia cedrinis tabulis vestiebantur, ut habeant sicut habent cor unum, et animam unam. Unde di-

citur Act. x: *Multitudinis credentium erat cor unum, et anima una.* Et sequitur: *Nil erat in templo, quod non auro tegetetur;* quia in superna patria sola charitas regnat, ubi est praesens ipse Deus qui est charitas ipsa, et inde Angelorum, et hominum unum gaudium communicantium, unum consilium erit in coelo.

FERIA QUINTA

Homilia S. Bernardi Abbatis.

DE DIVERSIS SERMO 20.

4203 **O**mnis qui se exultat, ait; *humiliabitur.* Quem enim Veritas humiliat, ipse quomodo se exultat? Neque hic dicimus quo, sed quomodo: quia non locus videtur deesse, sed virtus. Non, inquam, deest homini quo exaltare se possit, sed deest omnino qui possit. Est quidem voluntas multa, sed nulla facultas. Nempe, velint, nolint homines, communis totius Adae, totius humani generis vox est: *In veritate tua humiliasti me* (PSAL. CXVIII, 75). Quisquis autem in veritate humiliatur, veraciter humiliatur, nec nisi fallaciter exaltatur. Quid est autem fallaciter exaltari, nisi vere non exaltari? Gratias ei, quia non dixit: *Omnis qui se exaltaverit, exaltabitur.* Quomodo enim conaremur in vanum exaltari, si id arbitramur; quando ne ipsa quidem nunc desperatio proficiendi appetitum cohibet exaltandi? Et forte hoc est quod ait, *Qui se exultat, humiliabitur*: nec pertinet ad effectum, qui nullus est; sed ad affectum, qui stultus est.

4204 Quantos enim videmus humiliatos, sed non humiles; percussos, sed non dolentes; curatos quidem a Domino, sed nec ipsa curatione sanatos! Hi sunt qui sub sentibus esse delicias computant, dissimulantes peccata quae actitant, lubricum in quo titubant, tenebras quibus calligant, laqueos inter quos ambulat, locum afflictionis quem inhabitant, corpus

mortis quod gestant, iugum grave quod tolerant, graviorem conscientiam quam occultant, gravissimam sententiam quam exspectant. Talis ille erat cui Ioannes in Apocalypsi scribere iubebatur: *Dicis, Quia dives sum et nullius ego; et nescis quia tu es pauper et miser et miserabilis et coecus et nudus* (APOC. III, 17). Nec mirum si sit vana et mendax exaltatio filiorum hominum, siquidem vani sunt et mendaces. Humiliat eos veritas, exaltat vanitas: et dilexerunt magis tenebras quam lucem, amplectentes exaltationem se vanitatem et quaecientes mendacium: porro contra veritatem quae se humiliat, votis et studiis quibus possunt, dissimulationibus et conatibus frivolis recalcitrantes.

4205 Fecimusne aliquid? Puto quia invenimus etiam quomodo humiliet homo seipsum. Dico autem ut adhaereat humilianti se veritati, nec dissimulet, sed cooperetur ei devoto pietatis affectu. Proinde cavebo deinceps quam sollicite potero duritiam cordis: sentiam et plangam dolorem meum, ne, si forte insensibile fuerit, sit etiam insanabile vulnus meum. Ero igitur vir videns paupertatem meam in virga indignationis eius, ne veniat anima mea in consortio eorum de quibus Veritas ait: *Percussi eos, et non doluerunt*: et iterum: *Curavimus Babylonem, et non est sanata* (IER. V, 3; et LI, 9). Gravis curatio humiliatio haec, sed gravior morbus superbia est: quae utinam sic curetur ut sanetur hac cura. Consentiam itaque adversario meo, acquiescam iudici meo, cedam denique urgenti aculeo, ne bis pungar. Tale enim reor esse quod Dominus ait: *Omnis qui se exultat, humiliabitur; et qui se humiliat, exaltabitur.* Ac si dicat: Quisquis contra stimulum recalcitraverit, duplo pungetur: parceret autem ei qui consenserit et dederit locum irae.

Varia de quatuor hominis novissimis.
(EX S. BERNARDINO SERENSI, VOL. III, SERM. 14.)

4206 **T**ERTIO anima mirabili concordia effulgebit. Concordia enim sanctorum maior erit, quam concordia oculorum duorum corporis humani, quae quidem tanta est, quod ex quo unus respexit, mox alter se vertit, et cum alio simul respexit; quia quidquid unus sanctorum vellet, et Deus voluerit. Anselm. Talis erit concordia in illa patria Beatorum, ut nulla dissensionis macula ullatenus inveniantur; quia ibi Deus in omnibus erit omnia.

4207 Quarto anima mirabili potentia in paradiso fulgebit, et maiori quam Magnus Alexander, de quo historicae dicunt, quod potentia sua subvertit Asiam, Africam, et Cappadociam, et coelum vitreum fieri fecit; quia potentia sanctorum animarum tunc erit ita efficax, ut aliud coelum et aliam terram possent facere, si vellet: iuxta illud Ioan. 1: *Dedit eis potestatem filios Dei fieri*; sunt enim sancti filii Dei, et haeredes, propter quod dii appellantur in Psal. LXXXI: *Ego dixi, cū esis: et filii excelsi omnes*. Verum quia omnia quae fecit, in pondere, et mensura fecit, et nihil imperfectum reliquit: si sancti aliud coelum facerent, esset superfluum; tamen in oriente tanta erit potestas ipsorum beatorum, quanta suis voluntatibus voluerint uti, quia voluntatem timentium se faciet, etc. (IOANN. 1.)

FERIA SEXTA

Homilia S. Bonaventurae Episcopi.
DON. X. POST PENT. SERMO I.

4208 **Q**ui se humiliat exaltabitur, Lucae decimo octavo.

4209 In hoc verbo, quod est infallibilis regula divinae iustitiae, continetur summa totius salutis humanae, quae consistit in humilitate meriti et sublimitate praemii. Unde in eo primo praemittitur *humilitas* sive opportunitas *meriti* per modum antecedentis; secundo adiungitur *sublimitas praemii* per modum consequentis. Primum est quantum ad statum viae sub ratione cognoscens; secundum, quantum ad statum patriae sub ratione allicientis. Et primo praemittitur *humilitas meriti* per modum antecedentis, cum dicitur: *Qui se humi-*

liat, scilicet in statu viae; secundo adiungitur sublimitas praemii per modum consequentis, cum subditur: *exaltabitur, scilicet in statu patriae.*

Dicit ergo: *Qui se humiliat*, ubi notatur *humilitas meriti*. Ut autem verbis Evangelii nos conformemus, possumus dicere, quod ille est vere poenitens et habet meritoriam humilitatem, qui exemplo illius publicani habet humilitatem *operis, oris et cordis*. Unde ille qui ratione suae perfectae humilitatis descendit *iustificatus in domum*, conscientiae, primo habuit humilitatem *subiectionis* et reverentiae *in opere* ex consideratione altissimae Maiestatis; et ideo dicitur: *Publicanus a longe stans nolebat nec oculos ad coelum levare*; Glossa: *“A longe: Sicut humilis non audet appropinquare, ut ad eum Deus appropinquet; non aspicit, ut aspiatur.”* Secundo habuit humilitatem *contritionis* et poenitentiae *in corde* ex recordatione commissae iniquitatis, unde *percutiebat pectus suum*; Glossa: *“Premitt conscientiam, sed spem sublevat; percutit pectus, poenas de se exigit.”* Tertio habuit humilitatem *recognitionis culpa* *in ore* ex timore aeternae calamitatis sive severitatis; unde dicebat: *Deus, propitius esto mihi peccatori*, cui ratione culpa debetur poena sempiterna; ubi Glossa: *“Confitetur, ut Deus ignoscat; ignoscit Deus quod ille agnoscit.”* Et sic movebat eum ad humilitatem divinae *Maiestatis fastigium*, quod est venerandum; commissae *iniquitatis opprobrium*, quod est erubescendum; extremae *severitatis iudicium*, quod est metuendum; et sic perfectum habuit motivum ad humilitatem, scilicet quod erat supra ipsum Deus, qui praesidebat; quod erat infra ipsum dedecus, quod displicebat; quod erat contra ipsum iudicium, quod imminabat.

Sed ut recto ordine procedamus, pos-

sumus dicere, quod ille publicanus, generens formam veri poenitentis, primo habuit humilitatem *contritionis* et poenitentiae *in corde* ex recordatione commissae iniquitatis; unde convenit ei quod dicitur Proverbiorum duodecimo: *Moeror in corde viri humiliabit illum*. *Moeror* est dolor de peccatis praeteritis, quod est optimum motivum ad humilitatem cordis, quia poenitens, dolens de peccatis et se libenter subdens Domino, quem offendit, salubriter veniam impetrat, secundum quod dicitur in Psalmo: *Cor contritum et humiliatum, Deus, non despicies*. Unde poenitenti dicitur Ecclesiastici secundo: *In dolore sustine et in humilitate tua patientiam habe; quoniam in igne probatur aurum, et argentum, homines vero receptibiles in camino humilitationis*.

4212 Secundo ille publicanus, generens formam poenitentis, habuit humilitatem *recognitionis culpa* *in ore* ex timore aeternae calamitatis; unde Ecclesiastici septimo: *Humilia valde spiritum tuum, quoniam vindicta carnis impij, ignis et vermis*. Considerans peccator, quod *vindicta* et punitio suae carnis erit *ignis gehennae*, qui non exstinguetur, et *vermis* conscientiae, qui non morietur, *valde* debet *humiliare spiritum suum*, per timorem coram vicario Dei, scilicet sacerdote, et eius pedibus provolutus, cum dolore et lacrymis sua peccata confiteri, ut dolore et amaritudine compunctionis *vermen* interficiat et flumine lacrymarum *ignem* exstinguat. Unde de ista humilitatione dicitur Ecclesiastici quarto: *Presbytero humilia animam tuam*, quod fit, quando peccator, considerans, quod presbyter tenet locum Dei, non vult tamquam superbus sedere ad latus eius, immo tamquam humilis se prosternit eius pedibus, quousque confiteatur, quia tunc impletur in eo quod dicitur tertii Regum vigesimo primo: *Quia humiliatus*

est mei causa, non inducam malum in diebus eius.

4213 Tertio iste publicanus habuit humilitatem *subiectionis* et reverentiae *in opere* ex consideratione altissimae Maiestatis. Unde non accessit impudenter, sed *stans a longe* reverenter, *nolebat* oculorum supercilium in altum elationis *elevare*, sed in imum deiectionis deprimere, ut per hoc posset Deum honorare, secundum quod dicitur Ecclesiastici tertio: *Magna potentia Dei solius, et ab humilibus honoratur*. Magna res, quod excelsus Deus humilia subiacentiae in publicano approbat et alta superbiae in Pharisaeo reprobat, qui non Deum orabat, immo de propriis meritis se laudabat et alii insultabat. Nam *descendit iustificatus* publicanus a Pharisaeo *in domum* conscientiae propriae. Et hoc est secundum regulam divinae iustitiae, quae est: *Omnis, qui se exallat, humiliabitur, et qui se humiliat exaltabitur*. Certe numquam ille Pharisaeus publicano insultasset, si attendisset quod dicit Glossa Augustini super illud ad Philippenses secundo: *Superiores sibi invicem arbitrantes*: *“Non hoc ita debemus existimare, ut non existimemus, sed nos existimare, fingamus; sed vere existimemus, aliquid occultum esse posse in alio, quo nobis superior sit, etiamsi bonum nostrum, quo illo videmur superiores, non sit occultum.”* Sed dicit forsitan aliquis: Timeo, me humiliari plus, quam veritas habeat, ne forte ratione humilitationis incurram mendacium simulationis, etc. Respondit beatus Bernardus sermone trigesimo septimo super Cantica: *“Iustus tutiusque est profecto iuxta ipsius Veritatis consilium novissimum locum eligere, de quo postmodum cum honore superius educamur, quam praesumere altiore, unde cedere mox oporteat cum rubore. Non est periculum, quantumcumque te humiliter,*

quantumcumque reputes minorem, quam sis. Est autem grande malum horrendumque periculum, si vel modicum plus vero te extollas, si vel uni in tua cogitatione te praeferas, quem forte pariter tibi Veritas indicat aut etiam superiorem; quemadmodum, si per ostium transeas, cuius superliminare sit nimum bassum, non nocet quantumcumque te inclinaveris, sed nocet, si te exerxeris ..

Varia de quatuor hominis novissimis.

(EX S. BERNARDINO SENENSI, VOL. III, SERM. 14.)

4214 **Q**UINTO mirabili honore in paradiso fulgebunt, quod figuratum est GEN. XII ubi dicitur quod Pharaon dixit Joseph existenti in Aegypto: *Tu eris super domum meam, et ad imperium oris tui cunctus populus obediet*; et iterum: *Eccc constitui te super universam terram Aegypti, et tui annulum de manu sua, et posuit in manum suam, scilicet, Joseph, et vestivi eum stola byssina*. O quantus honor in verbis istis sanctis figuratus est? Deus enim ut filios suos honorabit nos, quia Filium Dei meruimus honorare in vita ista. IOAN. XII: *Si quis mihi ministraverit, honorabit eum Pater meus, qui est in caelis*. Angeli eum honorabant; quia numerum eorum meritis suis meruerunt adimplere: coelum, et terra honorabant eos et omnis creatura; quia bonis operibus continue in vita praesenti voluerunt insistere ac vacare.

4215 Sexto anima mirabili securitate in paradiso fulgebit, et maiori quam Elias, et Enoch. Scriptum est GEN. V: *Quod ambulavit Enoch cum Deo, et non apparuit ultra, quia tulit eum in paradisum terrestrem, et Elias raptus est etiam, ut dicitur IV Reg. II, ubi quanto magis tranquillitate carnis, spiritus vivunt alimonia Spiritus sancti, et fractu ligni vitae sustentatur sicut dicit Glossa. Unde Bernardus: Felices, et vere felices, Enoch, et Elias, quibus omnes viae ablatas sunt, quae eorum impediunt intellectum, vel affectionem, qui soli Deo unientes non invenerunt nisi Deum: sed incomparabiliter maiorem securitatem habebunt sancti in paradiso, qui nec mortem, nec aliquid imperfectum timebunt, semper certi, et de possessione gloriosa securi; et hoc promittit eis DEUS, IS. XXXII ubi dicit: *Securitas erit usque in sempiternum*.*

4216 Septimo anima mirabili gaudio fulgebit in paradiso; quia Patrem in Filio, et Verbum in Patre, et Spiritum sanctum in utroque, sicut est facie ad

faciem videbit, semper gaudium habebit de consortio, et societate Angelorum, de contubernio omnium sanctorum, IS. XXXV: *Lactitia sempiterna super capita eorum*, et in domo ista plena delictis iubet DEUS quemlibet iustum intrare; dicit: *Tu in gaudium Domini tui* (MATT. XXV). Sic igitur apparet septimum beneficium, quod habemus in paradiso novissimo, quod est nostrae glorificationis dignitas, quae se extendit quantum ad animam, ut dictum est, quam nobis concedere dignetur ille Dei Filius qui per infinita saecula vivit Redemptor benedictus. Amen.

SABBATO

Homilia S. Bonaventurae Episcopi.

DOM. X. POST PENT. SERMO I.

4217 **S**ECUNDO in verbo proposito notatur *sublimitas praemii* sub ratione allicientis, cum subdit: *exaltabitur*. Triplici exaltatione sublimabitur verus poenitens, respondente triplici humiliationi. Nam primo, quia habuit humilitatem contritionis et poenitentiae in corde ex recordatione commissae iniquitatis, exaltabitur *decore* coelestis gratiae, delentis maculam peccatorum; secundo, quia habuit humilitatem subiectionis et reverentiae in opere ex consideratione altissimae Maiestatis, exaltabitur *virtute* abundantioris iustitiae, accumulantis bona meritorum; tertio, quia habuit humilitatem recognitionis culpae in ore ex timore futurae calamitatis, exaltabitur *honore* deiformis gloriae, sublimantis ad gaudia Angelorum sive aeternorum. Duae exaltationes sunt in statu viae et disponunt ad tertiam, quae est in statu patriae.

4218 Primo propter humilitatem contritionis et poenitentiae in corde ex recordatione commissae iniquitatis exaltabitur *decore coelestis gratiae*, delentis maculam peccatorum; unde Ecclesiastici trigesimo quarto: *Dominus exaltans animam et illuminans oculos, dans sanitatem*

et vitam et benedictionem. Dominus exaltat animam, dum eius affectum expoliat ab ignobilitate vetustatis culpae et induit novitatem decorantis gratiae; et *illuminat oculos*, intellectus a tenebrositate caecitatis et ignorantiae splendore veritatis et intelligentiae, *dans sanitatem*, eius carni per repressionem carnalis concupiscentiae, et *vitam*, aeternae immortalitatis, et *benedictionem*, supernae haereditatis, ut possit dicere illud Psalmi: *Qui exaltas me de portis mortis, ut ammirarem omnes laudationes tuas in portis filiae Sion*.

4219 Secundo propter humilitatem subiectionis et reverentiae in opere ex consideratione altissimae Maiestatis exaltabitur *virtute abundantis iustitiae*, accumulantis opera meritorum; unde in Psalmo: *Custodi viam eius; et exaltabit te, ut haereditate capias terram. Custodi viam eius*, per executionem praeceptorum, et *exaltabit te*, per accumulationem meritorum, *ut haereditate capias terram*, per retributionem praemiorum; et propter hoc dicitur Ecclesiastici vigesimo: *Qui operatur iustitiam, ipse exaltabitur*. Qui operatur iustitiam, multiplicando merita, *ipse exaltabitur*, ad magna praemia. Et quia hoc habet fieri mediante timore Domini, ideo dicitur Ecclesiastici quadragesimo: *Facultates et virtutes exaltant cor, et super haec timor Domini*.

4220 Tertio propter humilitatem recognitionis culpae in ore ex timore aeternae calamitatis exaltabitur *honore deiformis gloriae*, sublimantis ad gaudia praemiorum; unde primae Petri quinto: *Humiliamini sub potenti manu Dei, et vos exaltet in tempore visitationis*. Considerantes divinae Maiestatis praesidentiam et nostrae vilitatis excellentiam, humiliari debemus sub manu divinae potentiae. Non enim possumus aliter sublimiter exaltari in patria, nisi humiliemur totaliter

sub potenti manu Dei in via. Nam si aliter nitimur ascendere, non erit nobis spes de exaltatione coelestis gloriae, sed de deiectione infernalis ignominiae; unde Ezechielis decimo septimo: *Ego Dominus humiliavi lignum sublime et exaltavi lignum humile*. Causa autem huius iustitiae et aequitatis est, quia, quanto quis magis se exaltat et supra se erigitur, tanto minus honorat Deum et a superioribus se elongat et inferioribus se subicit; ac per hoc magis deiicitur. Sed e converso, quanto quis magis se humiliat, tanto magis honorat Deum et ad superiora appropinquat et inferioribus superponitur; ac per hoc iusto Dei iudicio magis exaltatur. Rogemus ergo, etc.

Varia de tempore salutis.

4221 **S**icut benigne audiendum est, devote suscipiendum, sollicite conservandum quiddam ad animarum salutem pertinet .. ait S. Bernardus, suscipe, lector devote, et quotidie humiliter lege, et considera ac mente retine, quae pro salute animae meae, pro salute animae tuae, sub auspiciis B. M. V. Matris nostrae et Reginae misericordiae, ex SS. Patrum et Doctorum sententiis colligenda duxi, ut facilius et frequentius de rebus quae maximum nostrum negotium respiciunt cogitare et agere possemus. Idem S. Bernardus expendens illud Enochii clogium, Sap. IV: *Consimulatus in brevi explicit tempora multa*, non longaevitae, ait, sed longanimitate explevit, quanta sane tempora non dierum numero, sed mentis devotione, et inextinguibili proficiendi desiderio percurrere potuit, tanta sibi in meritis non immerito vindicavit; retinet quidem virtute, quod amisit in tempore.

4222 Eia, ergo, anima mea, eia frater peramantissime, si usque nunc vanitatis dediti, et horae, et dies, et annos inutiliter et otiose, indifferenter et inconsiderate transeimus, hodie saltem Deo vere et proprie servire incipiamus; et quia dies nostri consumpti sunt, abbreviati sunt, et ad sepulcrum properamus, dum tempus habemus operum bona, et per fervorem spiritus, per assiduum perfectionis studium, per fideliem usum vitae nobis misericorditer concessae, expleamus tempora multa et thesaurizemus nobis coelestes et aeternos

gratiae et gloriae thesauros. Quod faxit piissimus Iesus per intercessionem Reginae misericordiae, sub cuius praesidium tota fiducia confugimus. Amen.

DOMINICA XI. POST PENTECOSTEN

LECTIO SANCTI EVANGELII SECUNDUM MARCUM.
Marc. VII, 31-37.

In illo tempore: Exiens Iesus de finibus Tyri, venit per Sidonem ad mare Galilaeae inter medios fines Decapoleos.

32. Et adducunt ei surdum et mutum, et deprecabantur eum, ut imponat illi manum.

33. Et apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas eius: et expuens, tetigit linguam eius.

34. et suscipiens in coelum, ingemuit, et ait illi: Ephphetha, quod est adaperire.

35. Et statim apertae sunt aures eius, et solutum est vinculum linguae eius, et loquebatur recte.

36. Et praecepit illis ne qui dicerent. Quanto autem eis praecepit, tanto magis plus praedicabant:

37. et eo amplius admirabantur, dicentes: Bene omnia fecit: et surdos fecit audire, et mutos loqui.

Homilia S. Gregorii Papae.

Habetur integra in *Brev. Rom.*

Homilia Venerabilis Bedae Presbyteri.

DOM. XI. POST TRINIT.

SURDUS ille et mutus, quem mirabiliter curatum a Domino modo cum Evangelium legeretur, audivimus, genus designat humanum, in his qui ab errore diabolicae deceptionis divina merentur gratia liberari. Obsurdit namque homo ab audiendo vitae verbo, postquam mortifera serpentis verba contra Deum timidus audivit: mutus a laude conditoris effectus est, ex quo cum seductore colloquium habere praesumpsit. Et merito clausit aures ab audienda inter angelos laude Creatoris, quas ad audiendam eiusdem Creatoris vituperationem sermonibus hostis incautus aperuit. Merito clausit os a praedicanda cum angelis laude Creatoris, quod velut ad meliorandum eiusdem opus Creatoris, cibi vetiti praevocatione superbus implevit. Et heu miser generis humani defectus, quod in radice vitiosum

germinavit, vitiosius multo dilatari coepit in propagine ramorum, ita ut veniente in carne Domino ceptis paucis de Iudaea fidelibus, totus pene mundus ab agnitione et confessione veritatis surdus erraret et mutus. *Sed ubi abundavit peccatum, superabundavit et gratia.* Venit namque Dominus ad mare Galilaeae, ubi noverat aegrotare quem sanaret. Venit suae gratia pietatis ad tumentia, turbida, et instabilia gentium corda, in quibus noverat esse qui ad suam gratiam pertinerent. Et bene inter medios fines Decapoleos ad mare Galilaeae, ubi aegrotum sanaret, venisse perhibetur, quia relicto ob perfidiam populo, qui decalogi mandata acceperat, exteras venit ad gentes, ut sicut Ioannes ait: *Filios Dei qui erant dispersi congregaret in unum.*

Et adducunt, inquit, ei surdum et mutum, et deprecantur eum, ut imponat illi manum. Quia ipse surdus Salvatorem agnoscere, mutus rogare nequibat, adducunt eum amici, et pro eius salute Domino supplicant. Sic nimirum, sic in spiritali necesse est curatione geratur, ut si quis humana industria ad auditum confessionemque veritatis converti non potest, divinae pietatis offeratur aspectibus, atque ad sanandum eum supernae manus flagitetur auxilium. Nec tardat coelestis misericordia medici, si intenta precantum non haesitat, nec deficit oratio, unde statim subinfertur:

Quia apprehendens aegrotum Iesus de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas eius, et expuens tetigit linguam eius. Digitos quippe surdo in auriculas mittit ut audiat, cum per dona gratiae spiritalis diu non credentes ad auditum sui verbi convertit. Expuens, linguam muti ut loqui valeat, tangit, cum per ministerium praedicationis rationem fidei quam confiteri debeat, praestat. Per digitos namque Domini Spiritus sancti

dona significari et ipse docet dicens: *Si ego in digito Dei eiicio daemonia:* quod alius Evangelista manifestius ponit: *Si ego in Spiritu Dei eiicio daemones:* et Psalmista ubi ait: *Quoniam videbo caelos opera digitorum tuorum, id est, videbo sanctos non suae merito virtutis, sed tui munere spiritus a terrenis suspensos, et coelesti factos conversatione sublimes.* Sputum quoque capitis et oris Domini verbum est Evangelii, quod ex invisibili divinitatis arcano sumptum, visibiliter mundo ut sanari posset, ministrare dignatus est. Notandum sane quod Dominus priusquam auriculas linguamque sanandi tangeret aegroti, *apprehendens eum seorsum duxit e turba.* Prima namque salutis spes est, quemlibet assuetos vitiorum tumultus turbasque deserere et sic ad suscipienda sanitatis munera humiliter caput inclinare. Neque ullatenus salvari putandus est, quamdiu quis inordinatis moribus adhaerere, supervacuis verbis delectari, turbulentis cogitationibus non timet devastari, ut qui miserante et adiuvante Domino turbidam priscoe conversationis vitam mutavit, qui inspirationem divinae gratiae corde concepit, qui verbo doctrinae coelestis confessionem verae didicit fidei, restat ut confestim optata sanitatis gaudia consequatur. Unde bene postquam de turba segregat infirmum Dominus, postquam mittit digitos in auriculas, postquam sputo tangit linguam illius, subinfertur:

Suscipiens in coelum ingemuit, et ait illi: Ephpheta, quod est adaperire: et statim apertae sunt aures eius, et solutum est vinculum linguae eius. Et recte sanaturus aegrotum Dominus suscipit in coelum et ingemuit, ut ubi nobis speranda salus, et qua compunctionis vel lacrymarum sit devotione quaerenda, ac petenda significet. *Suscipiens in coelum, ingemuit,*

quia nos quos ad coelestia possidenda creavit, longe in terra deiecit esse doluit. *Suscipiens in coelum, ingemuit,* ut nobis qui a coelestibus gaudiis per terrena oblectamenta discessimus, ad haec per gemitus et suspiria insinuaret esse redeundum. Quod autem ait *eppheta, id est, adaperire*, propter aures dicit sanandas, quas surditas diutina clauserat, sed ad audiendum iam tactus patefecit ipsius, unde credo mos increbuerit Ecclesiae, ut sacerdotes illius his quos percipiendis baptismi sacramentis praeparant, prius inter cetera consecrationis exordia de saliva oris sui nares tangant et aures, dicentes *eppheta:* salivam quidem oris sui, gustum quo initiandi sunt supernae sapientiae designant: per tactum vero narium, ut abiectis delectationibus noxiis, solum Christi semper amplectantur odorem, de quo dicit Apostolus: *Christi bonus odor sumus Deo in omni loco,* et ut meminerint se iuxta exemplum beati Iob: *Donec superest halitus in eis, et spiritus Dei in naribus eorum, non loqui iniquitatem labiis, nec lingua mendacium meditari debere.* Porro per tactum aurium, ut relicto auditu linguae ne quam audiant verbi Christi et faciant ea, similes viro prudenti qui aedificavit domum suam supra petram. Et unusquisque nostrum, fratres charissimi, qui baptismi Christi rite suscepit, hoc ordine consecratus est. Omnes quidem qui salutare lavacrum vel proximo hoc paschae tempore, vel aliquando alias rite suscepturi sunt, ipso sunt ordine consecrandi. Unde multum necesse est, ut quod Dominus in nobis propitius ablucere et sanctificare dignatus est, ipsi passim contaminare, et pro nihilo profanare timeamus. Sed etsi qui in coelum nequitiae sordidantis incidimus, festinemus rursus lacrymarum et poenitentiae fonte mundari. Renove-